

Kowumdaşlar türkleriň «gelmişek duşmançylygyndan» howatyrly

Category: Kitapcy, Medisina, Publisistika

написано kitapcy | 24 января, 2025

Kowumdaşlar türkleriň "gelmişek duşmançylygyndan" howatyrly

KOWUMDAŞLAR TÜRKLERİŇ «GELMIŞEK DUŞMANÇYLYGYNDAN» HOWATYRLY

Gurban baýramy sebäpli garyndaş-doganlarym bilen didarlaşmaga bir hepdelik Stambula gaýdanymda birnäçe dostum we tanyş-bilişim bilen ýakyndan görüşme mümkinçiligini edindim we gören zatlarym şular boldy:

Türkiýede ýaşaýan türk kowumdaşlarymyz bu ýurtda barha artýan daşary ýurt duşmançylygyndan diýseň ynjalyksyzlanýarlar we uly lapykeçligiň içinde.

Olar birnäçe ýyl bäri ýaşap gelen we ikinji watan hasaplan Türkiýelerinde her günde diýen ýaly ýolda-yzda, jemgyýetçilik ulaglarynda, hassahanalarda, okuw jaýlarynda we iş ýerlerinde dürli kemsitmelere we mertebäňi peseldiji hereketlere uçraýandygyny aýdýarlar.

Bularyň barsynyň sebäbi-de, etniki gelip çykyşyny mesaňa görkezip duran gyýyk gözleri we özlerine mahsus türk şiwede gürleýändikleri.

Türkiýede iň gowy medisina fakultetini tapawutlanan bahalar bilen tamamlan asly owganystanly türkmen kardiology Angliýa lukman bolup gitmek üçin dürli synanşyklara ýüz urandygyny aýtsa, paýlaşýan wideoçykyşlary millionlarça tomaşaçy tarapyndan tomaşa edilen ýaş türküstanly žurnalist YouTuber-de

daşary ýurda aşmagyň ýollaryny gözleýär.

Ikisiniňem tutarygy birmeňzeş:

Gelmişek bolandygymyz üçin bizi islänoklar. Aslymyzyň türk halkdan bolmagymyzam bize garşy bolýan zorlukly hereketleriň önüni alyp bilenok.

Türkiýede gelmişek duşmançylygy soňky aýlarda şeýle bir derejä ýetdi welin, käbir gatlaklaryň, aýratynam käbir partiýalaryň didiwanyna mündürilen siriýaly we owganystanly bosgunlar bilen bir hatarda, ençeme ýyl bäri Türkiýede ýaşaýan özbek, gazak, gyrgyz, türkmen, uýgur ýaly ganybir kowumdaşlarymyzam köçede, ýolda-yzda dürli kemsitmelere duçar bolýarlar.

Stambulda iň pes aýlyk hakyndanam az aýlyga günde 10-12 sagat işleýän owganystanly bir türkmen ýigidi garbanyşhanalaryň birinde çörek iýip durka, gapdalky stoldan «ýurdy bu gyýyk gözlüler basdy, çekirtge ýaly hemme ýeri doldurdylar» diýlendigini, mundan soň naharyny doly iýip bilmän stoluň başyndan turup gaýtmaga mejbur bolandygyny gözlerini ýaşardyp gürrüň berýär.

Heniz murty garalmadyk ýaş ýigit «Şol gün agşam daň atýança agladym, şol günden soň içimde nämedir bir zatlar döwülen ýaly boldy, ýüregimdäki Türkiýe söýgüsi ýanyp kül boldy» diýende, ol aslynda özi ýaly birnäçe adamyň duýgularyny dile getirýär.

Şeýlelikde, Türkiýe soňky otuz ýylda TIKA, Türk Geňeşi, Türki we garyndaş kowumlar guramasy onlarça gurama arkaly ýüz millionlarça dollar harçlap umumytürk dünýäsiniň göwnüni awlamak üçin alyp baran işlerini öz eli bilen paltalaýar.

Türkiýede göçegçi sanynyň we başly-barat göçüň artmagyna birinji nobatda häzirki häkimiýet we daşary ýurtlardaky türk ygtyýarlylarydyr.

Mysallar bilen düşündirjek bolaýyn: Owganystanda soňky ýigrimi ýylda ýüz müňlerçe türk wizasy puluna satyldy.

Altmyş günlük Türkiýe wizasynyň resmi çykdaýjysy 90 dollar bolsa, Kabul, Mazary-Şerif ýaly owgan şäherlerinde gara bazarda 4 müň dollardan satyldy.

Şeýlelikde, jübüsi pully betpäl tipler Stambul, Izmir, Antalya, Ankara ýaly şäherlere siňdi.

Kadasyz göçüň artmagynyň ýene bir sebäbi-de, türk ygtyýarlylarynyň turistlik wiza bilen ýurda gelen her bir daşary ýurtla wagtlaýyn ýaşamaga rugsatnama paýlamagy boldy.

Muny eşdrn owganystanly, yrakly, eýranly... raýatlar Türkiýede ýaşamaga rugsatnama almak üçin köpçülikleýin gelmäge başlady.

Käbir araçy edaralar daşary ýurtlulara tölegli bilim we medisina bejergisini göz önüne tutýan wizalary bermäge başlady.

Dünýäde hiç bir ýurt turist wizasy bilen gelen daşary ýurtlulara wagtlaýyn ýaşamaga rugsatnama bermeyänem bolsa, Türkiýe şeýle rugsatnama berdi we bu ýagdaý birnäçe ýyllap dowam etdi.

Seýilgähler, meýdanlar, söwda merkezleri we köçeler daşary ýurtlulardan dolup-daşmaga başladam welin, ýagny, ýurt daşary ýurtlularyň duralgasyna öwrülip, suw seňrikden agandan soň Içeri işler ministrligi wiza we ýaşamaga rugsatnama meselelerine täzedan serediljekdigini mälim etdi.

Gijem bolsa, bu çäräniň zerurdugy görnüp dur. Zyýanyň ýarpysyndan gaýtsaňam, bir peýda.

Türkiýe ençeme ýyllap öz tarapyna çekmek üçin pul, wagt, zähmet harçlan umumytürk dünýäsini doly ýitirmek islemese, Türkiýedäki asly türk halklardan bolanlara hemişelik ýaşamaga we işlemäge rugsatnama bermelidir.

Türki halkdan bolan her kes aý-ýyldyzly baýdagyň saýasynda özüni howpsuz duýmaly, hiç hili gorky-ünjini başdan geçirmeli däl.

Dogrusy-da şu. Dünýädäki hemme ýurt öz kowumdaşlaryna arka durýar we olara birnäçe ýeňillikleri döredýär. Munuň diskriminasiýa bilen hiç hili baglanyşygy ýokdur.

Ýatdan çykarylmalzlygy gerek başga bir zat hem şu: hiç bir bosgun ýa-da göçegçi keýpine ýa meslikden ýurduny taşlap gaýdanok.

Türkiýä gelen daşary ýurtlular dürli sebäpler zerarly ýurtlaryny terk edip gaýtmaga mejbur bolan adamlar.

Dili, reňki, urp-adyty üýtgeşik diýip adamlara gyýa göz bilen garamak Türkiýä gelişjek zat däl.

Türkiýe taryhyň dürli döwürlerinde dürli milletleri öz goýnunda saklan, hemmesine gujak geren siwilizasiýanyň we medeniýetiň mirasdüşeridir.

Millionlarça emigrantyň arasynda jenaýata meýilli bozgak adamlar hem bolup biler. Bir emigrantyň eden ýalňyşlygyny hemme daşary ýurtla ýöňkemek dogry däl.

Ýadyňyza salyň, Türkiýede her gün ýüzlerçe, belki-de, münlerçe akla-huşa sygmajak agyr jenaýatlar, galphorluklar, kezzapçylyklar bolup geçýär, bulary edýänleriň aglabasy Türkiýe respublikasynyň öz raýatlary.

Emma hiç kim munuň üçin uçdantutma türk halkyny günäkärlemeýär. Şeýle bolýan bolsa, bir owganystanlynyň ýa-da bir siriýalynyň eden ýalňyşlygyny bütün siriýalylara we owganystanlylara ýöňkemek hiç bir babatda dogry däl.

Häzirki kynçylyklar, elbetde, geçer gider, Siriýa we Owganystan ýaly ýurtlaram, nesip bolsa, asuda günlerine gowşar.

Emma adamlaryň kalbynda Türkiýe bilen baglanyşykly aýy ýatlamalar galar. Munuň beýle bolmazlygy üçin häzirden, giç bolmanka, käbir önüni alyş işleriniň geçirilmegi hökmanydyr.

Esedulla OGUZ.

22.07.2022 ý. Publisistika